

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2025
(OR. en)

11459/25

COMPET 718
IND 268
MI 523
ENT 128
CHIMIE 68
CLIMA 265
EMPL 358
ENER 365
ENV 688
FISC 165
POLCOM 157
RECH 324
SAN 451
SOC 511
UD 151

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	9 Ιουλίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 530 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Ένα σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή χημική βιομηχανία

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 530 final.

Στρασβούργο, 8.7.2025
COM(2025) 530 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ένα σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή χημική βιομηχανία

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,
ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ένα σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή χημική βιομηχανία

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χημική βιομηχανία είναι η κορυφαία βιομηχανία. Ως η τέταρτη μεγαλύτερη μεταποιητική βιομηχανία της ΕΕ, συνεισφέρει πάνω από το 96 % των μεταποιημένων προϊόντων, γεγονός που την καθιστά ακρογωνιαίο λίθο της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Τα χημικά είναι ζωτικής σημασίας για ευρύ φάσμα εφαρμογών σε στρατηγικούς τομείς, όπως η άμυνα, η καθαρή τεχνολογία και η ψηφιακή τεχνολογία. Ως εκ τούτου, η Ευρώπη πρέπει να διατηρεί ισχυρή χημική βιομηχανία. Ταυτόχρονα, η βιομηχανία πρέπει να μεταβεί σε ένα μοντέλο καθαρής και κυκλικής οικονομίας, το οποίο θα ενστερνίζεται την καινοτομία, θα ενισχύει την παγκόσμια ανταγωνιστικότητά της και θα διασφαλίζει την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

Ωστόσο, σήμερα ο τομέας αντιμετωπίζει επίσης σημαντικές προκλήσεις που απειλούν την ανταγωνιστική θέση και την ανθεκτικότητά του. Το μερίδιο του στην παγκόσμια αγορά μειώθηκε κατά περισσότερο από 50 % από το 2003, ενώ άλλες περιοχές, όπως η Κίνα, αναδύονται ως κορυφαίοι παράγοντες. Οι υψηλές τιμές της ενέργειας και των πρώτων υλών, οι γεωπολιτικές εντάσεις και η χαμηλή ζήτηση της αγοράς έχουν διαβρώσει την ανταγωνιστικότητα των παραγωγών που εδρεύουν στην ΕΕ, με αποτέλεσμα τη μείωση των ποσοστών χρησιμοποίησης της παραγωγής. Τα τελευταία δύο έτη ανακοινώθηκε η παύση λειτουργίας περισσότερων από 20 μεγάλων εγκαταστάσεων παραγωγής στην ΕΕ¹, συμπεριλαμβανομένων των μονάδων ατμοπυρόλυσης και άλλων ανάντη εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή θεμελιωδών δομικών στοιχείων.

Το παρόν σχέδιο δράσης βασίζεται στην Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας², στη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία³ και στον στρατηγικό διάλογο με τη χημική βιομηχανία, που διοργάνωσε η πρόεδρος von der Leyen στις 12 Μαΐου 2025. Καθορίζει συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής χημικής βιομηχανίας, τη διατήρηση μιας ισχυρής ευρωπαϊκής παραγωγικής βάσης και της αναβάθμισής της μέσω της ανάληψης δράσης σε τέσσερις βασικούς τομείς: 1) ενίσχυση της ανθεκτικότητας: διατήρηση της παραγωγής κρίσιμης σημασίας στην ΕΕ και άνοιγμα

(1) Εκτιμάται ότι οι εν λόγω μεγάλες εγκαταστάσεις σχετίζονται με την απώλεια 10 000-20 000 θέσεων εργασίας.

(2) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ [COM(2025) 30 final].

(3) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία: Κοινός χάρτης πορείας για την ανταγωνιστικότητα και την απανθρακοποίηση [COM(2025) 85 final].

νέων αγορών και προστασία της βιομηχανίας της ΕΕ 2) διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού, στήριξη της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές και της μετάβασης προς μια καθαρή και κυκλική οικονομία· 3) δημιουργία πρωτοπόρων αγορών και προώθηση της καινοτομίας· και 4) απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου.

Το σχέδιο δράσης συνοδεύεται από νομοθετική πρόταση Omnibus για τα χημικά προϊόντα⁴, με σκοπό την απλούστευση, για παράδειγμα, των απαιτήσεων επισήμανσης, καθώς και από κατ' εξουσιοδότηση πράξη για το υδρογόνο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών⁵. Συμπληρώνεται από πρόταση για τον βασικό κανονισμό του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων (ECHA)⁶, η οποία απλουστεύει περαιτέρω τη διακυβέρνηση του κανονιστικού πλαισίου για τα χημικά προϊόντα.

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

2.1. Διατήρηση της παραγωγής κρίσιμης σημασίας στην ΕΕ

Η ΕΕ πρέπει να διατηρήσει και να αναβαθμίσει τη βασική της ικανότητα παραγωγής χημικών προϊόντων, ώστε να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της και να διατηρήσει την ανθεκτικότητά της. Τα κύρια δομικά στοιχεία, όπως τα πετροχημικά προϊόντα, η αμμωνία και το χλώριο, αποτελούν τη βάση πολλών αξιακών αλυσίδων, από τα φαρμακευτικά προϊόντα έως τις μπαταρίες. Ωστόσο, η ΕΕ έχει χάσει τουλάχιστον το 8-10 % της παραγωγικής ικανότητάς της όσον αφορά την πυρόλυση κατά την τελευταία τριετία, με την πιθανή παύση της λειτουργίας μονάδων πυρόλυσης στο μέλλον να οδηγεί σε συνολική απώλεια άνω του 20 % της δυναμικότητας του 2021. Οι περισσότερες εναπομείνουσες μονάδες πυρόλυσης στην ΕΕ, οι οποίες είναι συγκεντρωμένες σε λίγες περιοχές και συχνά ενσωματωμένες σε διυλιστήρια πετρελαίου, είναι παρωχημένες, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τη νάφθα ως κύρια πρώτη ύλη και είναι λιγότερο αποδοτικές από τους παγκόσμιους ανταγωνιστές τους⁷.

Οι εν λόγω διαρθρωτικές αδυναμίες δεν περιορίζονται στις μονάδες ατμοπυρόλυσης. Άλλοι κρίσιμοι τομείς παραγωγής⁸ αντιμετωπίζουν εκτεταμένες διακοπές λειτουργίας, δημιουργώντας αλυσιδωτές επιπτώσεις σε ολόκληρο το χημικό οικοσύστημα. Αυτό όχι μόνο επηρεάζει τομείς όπως τα πλαστικά, τα πολυμερή, οι καταναλωτές και τα χημικά προϊόντα ειδικών χρήσεων, αλλά θέτει επίσης σε κίνδυνο 200 000 άμεσες θέσεις εργασίας⁹.

Με σκοπό τη διατήρηση και τον εκσυγχρονισμό των στρατηγικών παραγωγικών ικανοτήτων και αξιακών αλυσίδων, την απαλλαγή του τομέα από τις ανθρακούχες

(4) Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1272/2008, (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 και (ΕΕ) 2019/1009 όσον αφορά την απλούστευση ορισμένων απαιτήσεων και διαδικασιών για τα χημικά προϊόντα [COM(2025) 531 final].

(5) ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ).../... ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τον προσδιορισμό της μεθοδολογίας για την εκτίμηση της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών [C 2025 (4674)].

(6) Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1907/2006, (ΕΕ) αριθ. 528/2012, (ΕΕ) αριθ. 649/2012 και (ΕΕ) 2019/1021 [COM(2025) 386 final].

(7) Ειδικότερα, οι μονάδες πυρόλυσης αιθανίου είναι συνήθεις στις ΗΠΑ και στη Μέση Ανατολή.

(8) Περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι ολεφίνες, οι αρωματικές ενώσεις, η μεθανόλη, η αμμωνία και το χλώριο.

(9) Έκθεση CEFIC: «the Competitiveness of the EU Chemical Industry» (η ανταγωνιστικότητα της χημικής βιομηχανίας της ΕΕ).

εκπομπές, τη μείωση των εξαρτήσεων¹⁰ και την προσέλκυση των κατάλληλων δεξιοτήτων, η Επιτροπή θα συμπλήξει **συμμαχία τα χημικά προϊόντα κρίσιμης σημασίας**¹¹. Η συμμαχία αυτή θα λειτουργήσει ως στρατηγικό πλαίσιο που θα επιτρέπει τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να μπορούν να χαρτογραφηθούν και να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι διακοπής της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα. Η συμμαχία θα διευκολύνει επίσης τις συζητήσεις σχετικά με βασικές εμπορικές προκλήσεις, όπως οι στρεβλώσεις των ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, οι εξαρτήσεις από την αλυσίδα εφοδιασμού και ζητήματα δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, βοηθώντας τον κλάδο και την Επιτροπή να εντοπίζουν δυνητικά επιβλαβείς αυξήσεις των εισαγωγών σε πρώιμο στάδιο. Οι εργασίες αυτές θα βασιστούν στην οδό μετάβασης για τη χημική βιομηχανία.

Η συμμαχία θα συμβάλει στην ανάπτυξη **κριτηρίων για τον προσδιορισμό των χημικών εγκαταστάσεων και μορίων** που είναι κρίσιμης σημασίας για τους στρατηγικούς στόχους της ΕΕ. Τα εν λόγω κριτήρια θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τη σημασία τους για τους κατάντη στρατηγικούς τομείς, καθώς και το επίπεδο των εμπορικών εξαρτήσεων της ΕΕ. Αξιοποιώντας την πείρα των άλλων κλάδων παραγωγής στρατηγικής σημασίας, όπως ο κλάδος πρώτων υλών ή μηδενικών καθαρών εκπομπών, θα μπορούσε επίσης να διερευνηθεί νέους παράγοντες ανθεκτικότητας που σχετίζονται με τον τομέα των χημικών προϊόντων, όπως οι σπάνιες ή περιορισμένης δυνατότητας αναπαραγωγής εγκαταστάσεις παραγωγής που είναι κρίσιμης σημασίας για τις αξιακές αλυσίδες στην Ένωση.

Με βάση τα κριτήρια αυτά, η συμμαχία θα συμβάλει στη **χαρτογράφηση των κρίσιμων μορίων**, όπως εκείνων που είναι απαραίτητα για τις στρατηγικές αξιακές αλυσίδες και εξαρτώνται από μία μόνο τρίτη χώρα ή από λίγους προμηθευτές¹². Αυτά τα μόρια θα μπορούσαν στη συνέχεια να επωφεληθούν από ενισχυμένη παρακολούθηση στο πλαίσιο του συστήματος τελωνειακής επιτήρησης και να χρησιμεύσουν ως βάση για μια πιθανή νομοθετική πρόταση.

Η συμμαχία θα στηρίζει επίσης την ΕΕ και τα κράτη μέλη όσον αφορά την ευθυγράμμιση των επενδυτικών προτεραιοτήτων και θα καθοδηγήσει τον συντονισμό των μηχανισμών στήριξης της ΕΕ με εθνικά έργα, συμπεριλαμβανομένων σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (στο εξής: ΣΕΚΕΕ). Δύο δυνητικά ΣΕΚΕΕ θα μπορούσαν να ωφελήσουν τον τομέα των χημικών προϊόντων. Πρώτον, το Κοινό Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα ΣΕΚΕΕ (στο εξής: ΚΕΦ-ΣΕΚΕΕ) εξετάζει την αξιακή αλυσίδα της βιοτεχνολογίας για τον εντοπισμό πιθανών έργων. Δεύτερον, το φόρουμ ενέκρινε ένα έργο για τα κυκλικά προηγμένα υλικά και ο σχεδιασμός του βρίσκεται επί του παρόντος σε εξέλιξη. Τα κράτη μέλη μπορούν να σχεδιάζουν μέτρα ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη ΣΕΚΕΕ για τεχνολογίες κρίσιμης σημασίας για την καθαρή μετάβαση ή σημαντικά έργα υποδομών. Το αν προκύψει ΣΕΚΕΕ θα εξαρτηθεί από τη δημοσιονομική ικανότητα των συμμετεχόντων κρατών μελών.

Τρίτον, η Επιτροπή θα συνδράμει τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες στον προσδιορισμό των **χημικών εγκαταστάσεων κρίσιμης σημασίας της ΕΕ**. Θα βασιστούν σε ήδη υφιστάμενους βιομηχανικούς συνεργατικούς σχηματισμούς και πλατφόρμες, όπως το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Περιφερειών της Χημικής Βιομηχανίας. Τα εν λόγω τοπικά βιομηχανικά οικοσυστήματα μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στη διατήρηση

⁽¹⁰⁾ Για παράδειγμα, από τα λιπάσματα.

⁽¹¹⁾ Σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού και τις διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ.

⁽¹²⁾ Για τις κρίσιμες πρώτες ύλες, το ζήτημα αντιμετωπίζεται στα συστήματα πληροφοριών για τις πρώτες ύλες RMIS <https://rmis.jrc.ec.europa.eu/>

ανθεκτικών αξιακών αλυσίδων σε τομείς όπως οι καθαρές τεχνολογίες, η αεροδιαστημική, η άμυνα ή η υγεία, τομείς που απαιτούν ευέλικτη και εκσυγχρονισμένη βάση παραγωγής.

Πολλές από τις εν λόγω εγκαταστάσεις απαιτούν επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό, την απορρύπανση, την απαλλαγή τους από τις ανθρακούχες εκπομπές και, παράλληλα, την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους. Θα πρέπει να διατεθεί στοχευμένη στήριξη για τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων που κινδυνεύουν να κλείσουν και για τη διευκόλυνση της πράσινης μετάβασής τους, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, κατά περίπτωση.

Υπάρχουν περίπου 150 χημικά πάρκα σε ολόκληρη την ΕΕ. Εδραιώνουν τη βιομηχανική δραστηριότητα, τις θέσεις εργασίας και τα κέντρα αριστείας και καινοτομίας. Η Επιτροπή θα συμβάλει στη διασφάλιση και τη στήριξη της ανάπτυξης αυτών των οικοσυστημάτων μέσω—του εκσυγχρονισμού και της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές, χρησιμοποιώντας χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής, τόσο βάσει του ισχύοντος νομικού πλαισίου όσο και σύμφωνα με την προταθείσα ανακοίνωση για τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής για τη συνοχή¹³. Θα αξιοποιήσει την πείρα του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης όσον αφορά την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων / επανειδίκευση και την ανάπτυξη ικανοτήτων, το Ταμείο Καινοτομίας και το InvestEU. Επί του παρόντος, η Επιτροπή στηρίζει ήδη την απαλλαγή της χημικής βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές με το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και τη διαδικασία δίκαιης μετάβασης.

Οι επενδύσεις μπορούν να στηριχθούν μέσω της συνδημιουργίας περιφερειακών σχεδίων για τις χημικές εγκαταστάσεις κρίσιμης σημασίας της ΕΕ, με τη συμμετοχή της βιομηχανίας, της ακαδημαϊκής κοινότητας, των νεοφυών επιχειρήσεων και των περιφερειακών αρχών. Με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να επιτευχθεί η καλύτερη αντιστοίχιση των τοπικών αναγκών με τους διαθέσιμους πόρους, υποδομές και μέσα και να επιτραπεί στις καινοτόμες εταιρείες και τις νεοφυείς επιχειρήσεις να προσφέρουν νέες λύσεις για τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών παραγωγής κρίσιμης σημασίας, την επιτάχυνση της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές, την ψηφιοποίηση και την κυκλικότητα, καθώς και την προώθηση ασφαλέστερων και πιο βιώσιμων χημικών προϊόντων. Η εν λόγω συνεργατική βάση μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της αντιστοίχισης με τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα μπορούσε να ενημερώσει τα κράτη μέλη για τις σχετικές ευκαιρίες χρηματοδότησης και να μειώσει τον κίνδυνο παράβλεψης ελπιδοφόρων έργων λόγω της διοικητικής πολυπλοκότητας ή της αποσπασματικής στήριξης.

Η πρωτοβουλία αυτή θα συμβάλει επίσης στην παροχή διοικητικής συνδρομής σε άλλα μέτρα, όπως η ενίσχυση της συνεργασίας έρευνας-βιομηχανίας, η προώθηση της καινοτομίας, η στήριξη των ΜΜΕ και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων / επανειδίκευση του τοπικού εργατικού δυναμικού¹⁴.

Η υλοποίηση του τρέχοντος σχεδίου δράσης θα βασιστεί επίσης στο εργαλείο συντονισμού της ανταγωνιστικότητας, όπως παρουσιάζεται στην Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, με σκοπό την άμβλυνση των εξαρτήσεων του τομέα από

(¹³) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εκσυγχρονισμός της πολιτικής για τη συνοχή: Η ενδιάμεση επανεξέταση [COM(2025) 163 final της 1ης Απριλίου 2025].

(¹⁴) Στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες, μια περιφερειακή σύμπραξη υπό την καθοδήγηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Περιφερειών της Χημικής Βιομηχανίας έχει ως πρωταρχική δέσμευση να βοηθήσει τις περιφέρειες να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που θέτει η μετάβαση της βιομηχανίας σε πράσινες και ψηφιακές πρακτικές.

εξωτερικούς παράγοντες και τη στήριξη της μετάβασής του προς ένα πιο βιώσιμο και ανταγωνιστικό μέλλον.

Η Επιτροπή:

- Θα συμπήξει συμμαχία για τα χημικά προϊόντα κρίσιμης σημασίας σε επίπεδο ΕΕ ως δομή στρατηγικού πλαισίου για τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, με σκοπό την αντιμετώπιση των κινδύνων διακοπής της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα και την εξέταση των βασικών εμπορικών προκλήσεων (τέταρτο τρίμηνο του 2025).

Η Συμμαχία:

- Θα παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη ώστε να αναπτύξουν κριτήρια για τον προσδιορισμό των εγκαταστάσεων παραγωγής και μορίων κρίσιμης σημασίας στην ΕΕ (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα συνδράμει τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη στη χαρτογράφηση των μορίων κρίσιμης σημασίας, η οποία θα χρησιμεύσει ως βάση για ενισχυμένη παρακολούθηση στο πλαίσιο του συστήματος τελωνειακής επιτήρησης, διαφοροποίηση του εφοδιασμού, καθώς και πιθανή νομοθετική πρόταση για τα μόρια κρίσιμης σημασίας (2026).
- Θα συνδράμει τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες για τη δημιουργία χημικών εγκαταστάσεων κρίσιμης σημασίας της ΕΕ, τη διευκόλυνση των επενδύσεων, της καινοτομίας, τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και θα συνδράμει στον εκσυγχρονισμό των παραγωγικών ικανοτήτων κρίσιμης σημασίας (2026).

2.2. Διεθνές εμπόριο: άνοιγμα νέων αγορών και προστασία της βιομηχανίας της ΕΕ

Η ευρωπαϊκή χημική βιομηχανία είναι κορυφαίος εξαγωγέας και βασικός παράγοντας που συμβάλλει στο εμπορικό ισοζύγιο της Ευρώπης. Το 2023 η αξία των εξαγωγών χημικών προϊόντων από την ΕΕ, εξαιρουμένων των φαρμακευτικών προϊόντων και των φαρμάκων, ανήλθε σε 285 δισ. EUR, έναντι 241 δισ. EUR για τις εισαγωγές. Το εμπορικό της πλεόνασμα αποδίδεται κυρίως στα κατάντη τμήματα (καταναλωτικά και ειδικής χρήσης χημικά προϊόντα), στα πολυμερή και στα ενδιάμεσα χημικά προϊόντα, ενώ το εμπορικό της έλλειμμα στα ανάντη τμήματα αντικατοπτρίζει την εξάρτηση της ΕΕ από τους εισαγόμενους φορείς ενέργειας και πρώτων υλών (ενέργεια από ορυκτά καύσιμα και ορυκτές πρώτες ύλες, πρώτες ύλες βιολογικής προέλευσης) που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων.

Για να ανακτήσει η βιομηχανία την ανταγωνιστικότητά της εντός της ΕΕ και διεθνώς, είναι ζωτικής σημασίας η πρόσβαση στις υπερπόντιες αγορές τόσο για τις εξαγωγές όσο και για τις εισαγωγές, σε συνδυασμό με την ενίσχυση των ίδιων όρων ανταγωνισμού, για παράδειγμα στον τομέα της προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας. Για να επιτευχθεί αυτό, η ΕΕ θα αναλάβει ειδικές ανά τομέα δράσεις, όπως περιγράφονται κατωτέρω.

Διασφάλιση της πρόσβασης στις εξαγωγικές αγορές

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να επεκτείνει το δίκτυο συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ για τη μείωση των εμπορικών φραγμών και την αξιολόγηση σχετικών πτυχών των υφιστάμενων εμπορικών συμφωνιών με σκοπό την προώθηση του εμπορίου χημικών

προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της πρόσβασης σε εισροές πρώτων υλών που είναι απαραίτητες για τη χημική βιομηχανία.

Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες, σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη, για τη στήριξη της χημικής βιομηχανίας μέσω άλλων μορφών συμφωνιών, στις περιπτώσεις όπου οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών δεν είναι επί του παρόντος εφικτές, με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά και την προώθηση του εμπορίου μέσω εναλλακτικών εξατομικευμένων μορφών συνεργασίας με τους εταίρους μας. Σε αυτές μπορεί να περιλαμβάνονται τομεακές συμφωνίες ρυθμιστικής συνεργασίας, με στόχο τη μείωση των περιττών φραγμών για την απλούστευση του εμπορίου χημικών προϊόντων, καθώς και στρατηγικές εταιρικές σχέσεις για τις κρίσιμες πρώτες ύλες ή εταιρικές σχέσεις καθαρού εμπορίου και επενδύσεων (στο εξής: CTIP), προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφοροποίηση της αλυσίδας εφοδιασμού για τις βασικές εισροές κρίσιμων πρώτων υλών.

Εμπορική άμυνα

Όπου κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί γρήγορα και αποτελεσματικά τα μέσα εμπορικής άμυνας, όπως τα μέτρα αντιντάμπινγκ, τα μέτρα κατά των επιδοτήσεων ή τα μέτρα διασφάλισης. Τα εν λόγω μέσα αναμένεται ότι θα προστατεύσουν τις βιομηχανίες μας από τον αθέμιτο παγκόσμιο ανταγωνισμό και ότι θα διασφαλίσουν ότι η αγορά μας δεν θα λειτουργεί ως εξαγωγικός προορισμός για την εκτροπή του εμπορίου και την παγκόσμια πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα που προκαλείται από κράτη.

Μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 2024 και της 30ής Ιουνίου 2025, η Επιτροπή κίνησε 18 έρευνες εμπορικής άμυνας σχετικά με τις εισαγωγές χημικών προϊόντων από τρίτες χώρες. Επιπλέον, στις 30 Ιουνίου 2025 ήταν σε ισχύ 46 μέτρα αναφορικά με χημικά προϊόντα. Οι περισσότερες από τις εν λόγω υποθέσεις αφορούν εισαγωγές από την Κίνα, πιθανώς λόγω της συσσώρευσης τεράστιας πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας. Ενώ ο ενωσιακός κλάδος παραγωγής αντιμετώπιζε αυξανόμενο κόστος, οι Κινέζοι παραγωγοί μείωσαν απότομα τις τιμές τους. Αυτή η μείωση τιμών είναι εντελώς αποσυνδεδεμένη από τις τάσεις της παγκόσμιας αγοράς πρώτων υλών, γεγονός που υποδηλώνει πρακτικές ντάμπινγκ.

Η Επιτροπή θα ενισχύσει την εργαλειοθήκη εμπορικής άμυνας της ΕΕ για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των αθέμιτων πρακτικών τιμολόγησης στον τομέα των χημικών προϊόντων. Θα επιταχύνει, επίσης, την ταχεία και αποδοτική χρήση των μέσων εμπορικής άμυνας, μεταξύ άλλων μέσω στενής συνεργασίας με τη συμμαχία για τη χημική βιομηχανία για τον εντοπισμό ανάλογων πρακτικών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να ενεργεί αποφασιστικά κατά των πρακτικών αποφυγής των μέτρων αντιντάμπινγκ, μέσω της εφαρμογής διαδικασιών κατά της καταστρατήγησης.

Για να διασφαλιστεί η έγκαιρη ανάληψη δράσης με βάση ακριβή δεδομένα, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τις εισαγωγές χημικών προϊόντων, τόσο στο πλαίσιο της νεοσυσταθείσας ομάδας δράσης για την επιτήρηση των εισαγωγών όσο και μέσω του ειδικού συστήματος παρακολούθησης που θεσπίστηκε τον Μάρτιο του 2025 για ορισμένα βιομηχανικά χημικά προϊόντα. Η παρακολούθηση αυτή θα επεκταθεί σε περαιτέρω μόρια, ιδίως σε εκείνα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των μορίων κρίσιμης σημασίας, μόλις επιτευχθεί συμφωνία επ' αυτού.

Τελωνειακή επιτήρηση και εποπτεία της αγοράς

Οι εισαγωγές που τίθενται σε κυκλοφορία στην αγορά της ΕΕ πρέπει να τηρούν τους ίδιους κανόνες με τα προϊόντα που κατασκευάζονται στην ΕΕ. Πρόκειται για ζήτημα αξιοπιστίας, βιομηχανικής ανθεκτικότητας και προστασίας των καταναλωτών. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα εντείνουν την επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα, ώστε να καλυφθούν τα κενά που επιτρέπουν τις μη συμμορφούμενες εισαγωγές, ιδίως μέσω διαδικτυακών πλατφορμών ή μη ρυθμιζόμενων ενδιάμεσων φορέων, καθώς υπάρχει ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού και υπονομεύονται οι συμμορφούμενοι παραγωγοί της ΕΕ. Στην υποστήριξη αυτού του στόχου θα διαδραματίσει ρόλο το ψηφιακό διαβατήριο προϊόντος, διά της βελτίωσης της διαφάνειας στις αξιακές αλυσίδες και με την παροχή αξιόπιστων και συγκρίσιμων πληροφοριών τόσο για τα προϊόντα της ΕΕ όσο και για τα προϊόντα εκτός ΕΕ.

Σε αυτό το πλαίσιο απαιτείται ενίσχυση των ελέγχων στα σύνορα, μεταξύ άλλων μέσω της τελωνειακής μεταρρύθμισης και της βελτίωσης της εποπτείας της αγοράς. Επιπλέον, η ΕΕ θα πρέπει να κινηθεί προς την κατεύθυνση της διενέργειας στοχευμένων ελέγχων χημικών προϊόντων βάσει κινδύνου και να αξιοποιήσει πρωτοβουλίες όπως αυτές που περιγράφονται στην ανακοίνωση για το ηλεκτρονικό εμπόριο¹⁵. Για τον σκοπό αυτόν θα πρέπει να αναπτυχθούν εναρμονισμένων προτεραιοτήτων επιβολής της νομοθεσίας, όπως οι έλεγχοι ουσιών σε αντικείμενα, χημικών ουσιών που υπόκεινται σε περιορισμούς ή μειγμάτων με εσφαλμένη επισήμανση. Οι προσπάθειες αυτές θα συμβάλουν στο να διασφαλιστεί ότι τα προϊόντα που εισέρχονται στην ΕΕ δεν παρακάμπτουν τους κανόνες ασφάλειας, υποτιμολογούμενα σε σχέση με την εσωτερική αγορά και εξασθενίζοντας τα κίνητρα για καινοτομία. Όπως περιγράφεται στη στρατηγική για την ενιαία αγορά, η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να αναλάβει αποτελεσματική δράση για την αύξηση της συμμόρφωσης των προϊόντων με την αξιοποίηση συνεργειών μεταξύ των ικανοτήτων της ΕΕ και των εθνικών τελωνειακών αρχών και αρχών εποπτείας της αγοράς και ενδεχομένως με τη σύσταση ενωσιακής αρχής εποπτείας της αγοράς¹⁶.

Για να ενισχυθεί η συμμόρφωση των εισαγόμενων εμπορευμάτων με τους σχετικούς κανόνες της ΕΕ, η Επιτροπή θα ενισχύσει την επιβολή της νομοθεσίας μέσω της βελτίωσης της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών, του ECHA και των τελωνειακών αρχών. Σε αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνεται η ενίσχυση του συντονισμού μέσω των ομάδων διοικητικής συνεργασίας (στο εξής: AdCos) και την ενίσχυση συστημάτων όπως το σύστημα πληροφοριών και επικοινωνίας για την εποπτεία της αγοράς (στο εξής: ICSMS) και το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης Safety Gate. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προωθήσει τη βελτίωση της επιβολής των υφιστάμενων κανόνων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του κανονισμού REACH, μέσω του περιβάλλοντος ενιαίας θυρίδας της ΕΕ για τα τελωνεία και της μελλοντικής του συνάρθρωσης στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της τελωνειακής ένωσης και του τελωνειακού κόμβου δεδομένων της ΕΕ, καθώς και άλλων τελωνειακών συστημάτων. Επίσης, ο επόμενος κύκλος της EMPACT (Ευρωπαϊκή Πολυκλαδική Πλατφόρμα κατά των Εγκληματικών Απειλών) 2026-2029 αποτελεί ευκαιρία για την ενίσχυση του πλαισίου κατά των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης, συμπεριλαμβανομένων των χημικών προϊόντων.¹⁷

Η Επιτροπή:

(¹⁵) Ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη της ΕΕ για ασφαλές και βιώσιμο ηλεκτρονικό εμπόριο [COM(2025) 37 final].

(¹⁶) COM(2025) 500 final.

(¹⁷) Βλ. επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής «Ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη της ΕΕ για ασφαλές και βιώσιμο ηλεκτρονικό εμπόριο» [COM (2025) 37 final της 5ης Φεβρουαρίου 2025] σ. 12.

- Θα συνεχίσει να συνεργάζεται με διεθνείς εταίρους για τη διασφάλιση της πρόσβασης στις παγκόσμιες αγορές, επιδιώκοντας τη σύναψη συμφωνιών τομεακής συνεργασίας όπου δεν είναι δυνατές οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών.
- Θα ενισχύσει την παρακολούθηση των χημικών προϊόντων στο πλαίσιο της ομάδας δράσης για την επιτήρηση των εισαγωγών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο αντιδράσεων εμπορικής άμυνας, με σκοπό τον έγκαιρο εντοπισμό δυνητικά ζημιολογικών αυξήσεων των εισαγωγών (τρίτο τρίμηνο του 2025).
- Θα στηρίξει την ανάπτυξη εναρμονισμένων ελέγχων βάσει κινδύνου για τα χημικά προϊόντα, ώστε να ενισχυθεί η συμμόρφωση των εισαγόμενων εμπορευμάτων με τους σχετικούς κανόνες της ΕΕ. (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα συντονίσει δέσμη δράσεων επιβολής της νομοθεσίας και εποπτείας της αγοράς, μεταξύ άλλων μέσω της ενσωμάτωσης του κανονισμού REACH μέσω του περιβάλλοντος ενιαίας θυρίδας της ΕΕ για τα τελωνεία και της μελλοντικής του συνάρθρωσης στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της τελωνειακής ένωσης και του τελωνειακού κόμβου δεδομένων της ΕΕ και άλλων τελωνειακών συστημάτων, καθώς και μέσω της προτεραιοποίησης των χημικών προϊόντων στα εθνικά προγράμματα εργασίας για την εποπτεία της αγοράς (τέταρτο τρίμηνο του 2025).

3. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΙΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΘΡΑΚΟΥΧΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

Οι υψηλές τιμές ενέργειας υπονομεύουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα κόστους των παραγωγών χημικών προϊόντων που εδρεύουν στην ΕΕ. Η ενέργεια αντιπροσωπεύει περίπου το 75 % του κόστους παραγωγής στον τομέα των πετροχημικών προϊόντων της ΕΕ. Το φυσικό αέριο αντιπροσωπεύει πάνω από το 70 % του μεταβλητού κόστους της αμμωνίας, ενώ η ηλεκτρική ενέργεια αντιπροσωπεύει πάνω από το 60 % του κόστους παραγωγής στη βιομηχανία. Η ενίσχυση των επενδύσεων στις διασυνδέσεις και τις αλυσίδες εφοδιασμού με τους εταίρους της Νότιας Γειτονίας στο πλαίσιο του νέου συμφώνου για τη Μεσόγειο θα αποτελέσει βασικό πλεονέκτημα.

Η χημική βιομηχανία εξαρτάται από τα εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα όχι μόνο ως πηγή ενέργειας, για παράδειγμα για την παραγωγή θερμότητας στις διαδικασίες παραγωγής, αλλά και ως εισροές πρώτων υλών για τα περισσότερα χημικά προϊόντα. Αυτή η διπλή εξάρτηση καθιστά τον τομέα ιδιαίτερα ευάλωτο στην αστάθεια των τιμών των ορυκτών καυσίμων και στις διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού. Ενώ η χημική βιομηχανία της ΕΕ θα πρέπει να απομακρυνθεί σταδιακά από αυτές τις εξαρτήσεις, είναι σημαντικό οι πολιτικές μετάβασης να λαμβάνουν υπόψη τις τρέχουσες ανάγκες του τομέα σε ενέργεια και πρώτες ύλες προκειμένου να διασφαλιστεί η ανθεκτικότητα, η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές και η ανταγωνιστικότητα.

3.1. Εξασφάλιση οικονομικά προσιτού ενεργειακού εφοδιασμού

Το σχέδιο δράσης για οικονομικά προσιτή ενέργεια¹⁸, το οποίο εγκρίθηκε τον Φεβρουάριο του 2025, αποσκοπεί στην παροχή χαμηλότερων τιμών στους Ευρωπαίους καταναλωτές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της χημικής βιομηχανίας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει

(¹⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Σχέδιο δράσης για οικονομικά προσιτή ενέργεια — Απελευθέρωση της πραγματικής αξίας της Ενεργειακής μας Ένωσης με σκοπό τη διασφάλιση οικονομικά προσιτής, αποδοτικής και καθαρής ενέργειας για όλους τους Ευρωπαίους [COM(2025) 79 final].

επίσης να συγκεντρώνει τη ζήτηση αερίου για τις εταιρείες της ΕΕ με σκοπό τη μείωση του συνολικού ενεργειακού κόστους.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την αντιστάθμιση του έμμεσου κόστους του συστήματος εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ)¹⁹ της ΕΕ επιτρέπουν στα κράτη μέλη να χορηγούν αντιστάθμιση σε ορισμένους ενεργοβόρους τομείς (συμπεριλαμβανομένων επιλεγμένων χημικών τομέων ή προϊόντων, όπως τα προϊόντα διύλισης πετρελαίου, ορισμένα ανόργανα βασικά χημικά προϊόντα, ορισμένα βιομηχανικά αέρια ή πολυαιθυλένιο) με σκοπό την αύξηση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία προκαλείται από την εφαρμογή του ΣΕΔΕ της ΕΕ. Το ισχύον πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις δεν περιλαμβάνει ορισμένους τομείς χημικών προϊόντων. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι παραδοχές για τις τιμές που έγιναν εκείνη την περίοδο δεν αντικατοπτρίζουν πλέον τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς, καθώς οι τιμές επηρεάζουν πλέον και τομείς όπως τα οργανικά χημικά προϊόντα ή τα λιπάσματα, η Επιτροπή, έως το τέλος του έτους, θα επικαιροποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις του ΣΕΔΕ με σκοπό να συμπεριληφθούν, μεταξύ άλλων, πρόσθετοι τομείς χημικών προϊόντων.

Παράλληλα, το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία (στο εξής: CISAF)²⁰ επιτρέπει στα κράτη μέλη να χορηγούν προσωρινή ελάφρυνση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για ενεργοβόρες βιομηχανίες εμπορικού χαρακτήρα, με ελάχιστη τιμή 50 EUR/MWh, υπό την προϋπόθεση ότι επανεπενδύουν στην απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές. Το πλαίσιο επιτρέπει επίσης τη στήριξη με κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη ευρέος φάσματος τεχνολογιών απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές, όπως ο εξηλεκτρισμός, το υδρογόνο, η βιομάζα, η δέσμευση, χρήση και αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για επενδύσεις σε έργα καθαρής ενέργειας ή απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές. Συνολικά, τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στην υλοποίηση επενδύσεων για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, ώστε να αμβλυνθούν οι τρέχουσες πιέσεις στο ενεργειακό κόστος και να στηριχθεί η συνεχιζόμενη παραγωγή χημικών προϊόντων στην ΕΕ.

Ταχύτερη αδειοδότηση

Η χημική βιομηχανία συχνά απαιτεί τη δημιουργία νέων εγκαταστάσεων ή τη μετασκευή και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων υποδομών. Για τα παραπάνω απαιτούνται νέες άδειες.

Η ΕΕ έχει ήδη θεσπίσει νομοθεσία για την επιτάχυνση και τον εξορθολογισμό της διαδικασίας αδειοδότησης για ορισμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις, μέσω της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών²¹ και της αναθεώρησης της οδηγίας

(¹⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με ορισμένα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου μετά το 2021 (C/2020/6400).

(²⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο για μέτρα κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία (Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία) (C/2025/7600).

(²¹) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1735 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου μέτρων για την ενίσχυση του οικοσυστήματος παραγωγής τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ευρώπης (ΕΕ L, 2024/1735, 28.6.2024).

περί βιομηχανικών εκπομπών²². Με την αναθεωρημένη οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών²³ δημιουργείται ένα νέο κέντρο καινοτομίας για τον βιομηχανικό μετασχηματισμό και τις εκπομπές (στο εξής: INCITE). Το INCITE θα εντοπίζει και θα αξιολογεί καινοτόμες τεχνικές για την ανάδειξη των δυνατοτήτων τους και την προώθηση της εφαρμογής τους σε μεγαλύτερη κλίμακα. Οι πλέον αποτελεσματικές και βιώσιμες καινοτόμες τεχνικές θα συμπεριλαμβάνονται στα συμπεράσματα σχετικά με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές.

Στη δέσμη μέτρων για την αμυντική ετοιμότητα, η Επιτροπή πρότεινε ένα καθεστώς ταχείας αδειοδότησης για την αμυντική ετοιμότητα, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία αύξηση της βιομηχανικής ικανότητας για την αντιμετώπιση επείγουσών αναγκών ασφάλειας. Με βάση την πείρα της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, η Επιτροπή θα υποβάλει αργότερα εντός του τρέχοντος έτους πρόταση πράξης για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας, με συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των εμποδίων αδειοδότησης που σχετίζονται με την απαλλαγή των ενεργοβόρων βιομηχανιών από τις ανθρακούχες εκπομπές. Οι δυσχέρειες στην αδειοδότηση που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές εκτιμήσεις θα αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της δέσμης omnibus σχετικά με το περιβάλλον το τέταρτο τρίμηνο του 2025.

Για να επιταχυνθεί η ανάπτυξη έργων εξηλεκτρισμού, είναι σημαντικό να επιταχυνθεί η πρόσβαση των χημικών εγκαταστάσεων στο δίκτυο, ώστε να διασφαλιστεί ότι μπορούν να προμηθεύονται γρήγορα καθαρή ενέργεια για τον μετασχηματισμό των διαδικασιών παραγωγής τους. Στο πλαίσιο μιας δέσμης μέτρων για τα ευρωπαϊκά δίκτυα, το 2025 η Επιτροπή θα προτείνει μέτρα για την επιτάχυνση της πρόσβασης σε δίκτυα, αποθήκευση και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Υδρογόνο

Εκτός από τη χρήση του για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, το υδρογόνο είναι απαραίτητο για τον οικονομικά αποδοτικό μετασχηματισμό της χημικής βιομηχανίας της ΕΕ. Ως παραγωγός και καταναλωτής υδρογόνου, ο τομέας των χημικών προϊόντων είναι σε θέση να στηρίζει την ανάπτυξη οικονομιών υδρογόνου στην ΕΕ. Το υδρογόνο θα είναι καίριας σημασίας για την απαλλαγή διαφόρων χημικών προϊόντων από τις ανθρακούχες εκπομπές, για παράδειγμα μέσω της παραγωγής αζωτούχων λιπασμάτων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

Η Επιτροπή θα στηρίζει τη μετάβαση στη χρήση του ανανεώσιμου υδρογόνου και του υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και την ανάπτυξη σχετικών υποδομών. Η Επιτροπή δρομολόγησε, επίσης, μελέτη για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του πλαισίου για το υδρογόνο με σκοπό τον εντοπισμό πιθανών φραγμών στην αναβάθμιση του ανανεώσιμου υδρογόνου και την αξιολόγηση της ανάγκης προσαρμογής του κανονιστικού της πλαισίου.

Επιπλέον, σύντομα θα δρομολογηθεί τρίτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της Τράπεζας Υδρογόνου για τη στήριξη της παραγωγής υδρογόνου στην Ευρώπη. Την ίδια ημέρα με το παρόν σχέδιο δράσης, η Επιτροπή εκδίδει επίσης κατ' εξουσιοδότηση πράξη για το υδρογόνο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών με σκοπό την εξασφάλιση βεβαιότητας για τους επενδυτές και την προώθηση της χρήσης των εν λόγω τεχνολογιών. Η παραγωγή και παράδοση υδρογόνου αποτελεί επίσης έναν από τους κύριους στόχους

(²²) Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών και κτηνοτροφικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης).

(²³) Όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2024/1785.

της επικείμενης διαμεσογειακής πρωτοβουλίας για τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας και της καθαρής τεχνολογίας.

Εκτός από άλλες μορφές στήριξης, επικαιροποιήθηκαν οι κανόνες δωρεάν κατανομής στο ΣΕΔΕ της ΕΕ, ώστε να διασφαλιστεί η τεχνολογική ουδετερότητα στα μέτρα προστασίας κατά της διαρροής άνθρακα. Ως εκ τούτου, η παραγωγή υδρογόνου μέσω ηλεκτρόλυσης έχει καταστεί επιλέξιμη για να λάβει δωρεάν δικαιώματα εκπομπών στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ της ΕΕ στο επίπεδο του δείκτη αναφοράς που ορίζεται από τις παραδοσιακές τεχνολογίες.

Η Επιτροπή:

- Θα επικαιροποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την αντιστάθμιση του έμμεσου κόστους του ΣΕΔΕ, με σκοπό τη συμπερίληψη πρόσθετων χημικών προϊόντων (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα υποβάλει πρόταση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την περιβαλλοντική αδειοδότηση, μεταξύ άλλων για έργα απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές στο πλαίσιο της δέσμης omnibus σχετικά με το περιβάλλον (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα υποβάλει πρόταση για την επιτάχυνση και τον εξορθολογισμό άλλων πτυχών της αδειοδότησης (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης) για έργα απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές στο πλαίσιο της πράξης για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα υποβάλει πρόταση για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο δίκτυο έργων εξηλεκτρισμού ενεργοβόρων βιομηχανιών (τέταρτο τρίμηνο του 2025).

3.2. Στήριξη της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές και της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία

Για την επίτευξη των φιλοδοξιών μηδενικών καθαρών εκπομπών και η μετάβαση σε ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας απαιτούνται επενδύσεις. Ταυτόχρονα, η μετάβαση προς ασφαλέστερα και πιο βιώσιμα χημικά προϊόντα προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες στη χημική βιομηχανία της ΕΕ και στους μεταγενέστερους χρήστες.

Ως ένας από τους τομείς με τις μεγαλύτερες προκλήσεις όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών, η χημική βιομηχανία απαιτεί μια τεχνολογικά ουδέτερη, σταδιακή και μεταβατική προσέγγιση για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές. Ειδικότερα, οι μεταβατικές λύσεις, όπως οι μονάδες πυρόλυσης αιθανίου, θα είναι σημαντικές κατά τη διαδικασία μετασχηματισμού του τομέα.

Επιπλέον, η επίτευξη μηδενικών καθαρών εκπομπών και η μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων θα απαιτήσουν σταδιακή απομάκρυνση τόσο από την ενέργεια από ορυκτά καύσιμα όσο και από τις παρθένες ορυκτές πρώτες ύλες, όπου αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά εφικτό. Για τον σκοπό αυτό, είναι απαραίτητες εναλλακτικές καθαρές πηγές άνθρακα, όπως η βιομάζα, τα ανακυκλωμένα απόβλητα και η χρήση άνθρακα από δέσμευση άνθρακα (στο εξής: CCU). Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα σχεδιάσει κίνητρα για τη δημιουργία ενός βιώσιμου επιχειρηματικού σχεδίου με σκοπό την μετάβαση της χημικής βιομηχανίας της ΕΕ σε καθαρές μορφές ενέργειας.

Χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ στηρίζει έργα καινοτομίας και απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές σε όλα τα διάφορα στάδια της καινοτομίας.

Το πρόγραμμα εργασιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2026-2027 θα στηρίζει τη μετάβαση στην απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές στα πιο πρώιμα στάδια καινοτομίας με περίπου 370 εκατ. EUR. Επιπλέον, όπως ανακοινώθηκε στη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, η Επιτροπή θα προκηρύξει εμβληματική πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ύψους 600 εκατ. EUR, στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών για την περίοδο 2026-2027, για τη στήριξη έργων κατάλληλων για ανάπτυξη. Η παρούσα πρόσκληση υποβολής προτάσεων θα συμπληρώσει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες έρευνας και καινοτομίας που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και θα αποσκοπεί στην προώθηση συνεργειών μεταξύ του προγράμματος-πλαίσιου για την έρευνα και τις επενδύσεις (στο εξής: ΕΕ) και του Ταμείου Καινοτομίας, δημιουργώντας μια δεξαμενή έργων από την Ε&Ε έως την ανάπτυξη. Η πρόσκληση θα απευθύνεται σε όλες τις ενεργοβόρες βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένης της χημικής βιομηχανίας.

Το Ταμείο Καινοτομίας, το οποίο συστάθηκε από το ΣΕΔΕ της ΕΕ, παρέχει κίνητρα για επενδύσεις στην απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές. Στο πλαίσιο της επανεξέτασης του ΣΕΔΕ το 2026, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ενεργοβόρων βιομηχανιών και θα προτείνει την περαιτέρω ενίσχυση της εν λόγω εργαλειοθήκης με μια τράπεζα για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, με στόχο την παροχή χρηματοδότησης ύψους έως και 100 δισ. EUR για την απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές. Το 2025 θα δρομολογηθεί πιλοτικό πρόγραμμα για μια νέα τράπεζα για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας με δημοπρασία ύψους 1 δισ. EUR για την απαλλαγή βασικών βιομηχανικών διεργασιών από τις ανθρακούχες εκπομπές, ιδίως της θερμότητας, η οποία αποτελεί και στον τομέα των χημικών προϊόντων μία από τις μεγαλύτερες πηγές ζήτησης ενέργειας και εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου²⁴.

Το ταμείο InvestEU κινητοποιεί δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις για την καινοτομία και την καθαρή μετάβαση, μεταξύ άλλων για τη στήριξη νεοφυών και επεκτεινόμενων επιχειρήσεων στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών. Στο πλαίσιο τροποποίησης του κανονισμού InvestEU, η οποία συζητείται επί του παρόντος από τους συννομοθέτες, προτάθηκε αύξηση του μεγέθους του ταμείου InvestEU και της προσφοράς του στην αγορά (ιδίως εγγυήσεις, επιχειρηματικά δανειακά κεφάλαια και χρηματοπιστωτικά προϊόντα μετοχικού κεφαλαίου) με την κινητοποίηση πρόσθετων επενδύσεων ύψους 50 δισ. EUR, μεταξύ άλλων για τη στήριξη των στόχων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία και των πρωτοβουλιών που υλοποιούνται από τον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, όπως η TechEU. Το αναθεωρημένο ταμείο InvestEU θα μπορεί να παρέχει στήριξη σε επενδύσεις προς όφελος των ενεργοβόρων βιομηχανιών, για παράδειγμα μέσω της στήριξης του εξοπλισμού του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, των εγγυήσεων καθαρής τεχνολογίας και των εταιρικών συμφωνιών αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας για ανανεώσιμη ενέργεια.

Το μελλοντικό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας θα στηρίζει τις προσπάθειες απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές. Θα μπορούσε, επίσης, να θεσπιστεί ειδική πρωτοβουλία δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για την προώθηση επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό του τομέα χημικών προϊόντων. Τα παραπάνω ισχύουν με την επιφύλαξη της δέσμης μέτρων που θα περιλαμβάνονται στην πρόταση για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.

(²⁴) [cfde57b3-d80f-43e1-9ee4-cd96c42c6ca8_en](#).

Οι πρώτες ύλες βιολογικής προέλευσης μπορούν να προσφέρουν ουσιαστικές εναλλακτικές λύσεις αντί των υλών άνθρακα ορυκτής προέλευσης²⁵. Εάν σχεδιαστούν σωστά, με τη χρήση υλών βιολογικής προέλευσης τοπικής και βιώσιμης προέλευσης, μπορούν να μειώσουν τις εξαρτήσεις από τις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες (όπως η αντικατάσταση του ορυκτού αερίου με βιοαέριο και βιομάζα) και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Η χρήση εναλλακτικών λύσεων βιολογικής προέλευσης επιτρέπει την παραγωγή ασφαλέστερων και πιο βιώσιμων χημικών προϊόντων. Για παράδειγμα, στη μικροβιακή ζύμωση χρησιμοποιούνται μικροοργανισμοί για τη μετατροπή σακχάρων και υλικών φυτικής προέλευσης σε πολύτιμες χημικές ουσίες, μειώνοντας την ανάγκη για διεργασίες με βάση το πετρέλαιο. Τα ένζυμα στις ενζυμικές διεργασίες χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο στην παραγωγή χημικών προϊόντων βιολογικής προέλευσης ως καταλύτες που διευκολύνουν πιο βιώσιμες αντιδράσεις. Οι εν λόγω διεργασίες συχνά απαιτούν λιγότερη ενέργεια και παράγουν λιγότερα επιβλαβή υποπροϊόντα από ό,τι οι παραδοσιακές μέθοδοι.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις επιτρέπουν στις εταιρείες να μετατρέπουν τα απόβλητα υλικά και να αξιοποιούν τα απόβλητα, όπως τα γεωργικά κατάλοιπα και τα απόβλητα τροφίμων, σε πολύτιμες χημικές ουσίες βιολογικής προέλευσης και βιολιπάσματα. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζεται η ανάγκη για παρθένες πρώτες ύλες και αξιοποιούνται τα απόβλητα. Επιπλέον, υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης της υφιστάμενης παραγωγικής ικανότητας για τη χρήση εναλλακτικών πρώτων υλών και υλικών βιολογικής προέλευσης. Ταυτόχρονα, πρέπει να διασφαλιστεί η προστασία της βιοποικιλότητας και της επισιτιστικής ασφάλειας.

Η επικείμενη **στρατηγική για τη βιοοικονομία** (τέταρτο τρίμηνο του 2025) θα αποσκοπεί στη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και την αξιοποίηση του σημαντικού αναπτυξιακού δυναμικού των υλικών βιολογικής προέλευσης που υποκαθιστούν υλικά ορυκτής προέλευσης, καθώς και των συναφών βιομηχανιών. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν επίσης να μειωθούν περαιτέρω οι εξαρτήσεις από εισαγόμενες πρώτες ύλες για τη χημική βιομηχανία της ΕΕ. Η στρατηγική θα καθορίσει ένα όραμα και κατευθύνσεις για την κλιμάκωση της παραγωγής βιώσιμων υλικών βιολογικής προέλευσης, την ανάπτυξη βιοτεχνολογιών, την προώθηση της καινοτομίας και των επενδύσεων σε εφαρμογές υψηλής αξίας, μεταξύ άλλων για τα χημικά προϊόντα. Επίσης, θα διερευνήσει τρόπους διασφάλισης της πρόσβασης της χημικής βιομηχανίας στα βιοϋλικά για χρήσεις προστιθέμενης αξίας, όπως τα βιοχημικά.

Η Επιτροπή έχει ήδη επισημάνει²⁶ τις δυνατότητες της βιώσιμης βιομάζας ως εναλλακτικής πρώτης ύλης²⁷, με την επιλογή της προαιρετικής επισήμανσης των προϊόντων βιολογικής προέλευσης για τη δημιουργία πρωτοπόρων αγορών. Θα

(²⁵) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Οικοδομώντας το μέλλον με τη φύση: προώθηση της βιοτεχνολογίας και της βιοπαραγωγής στην ΕΕ [COM(2024) 137 final].

(²⁶) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Οικοδομώντας το μέλλον με τη φύση: προώθηση της βιοτεχνολογίας και της βιοπαραγωγής στην ΕΕ [COM(2024) 137 final].

(²⁷) Βλ. επίσης το όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα, που εγκρίθηκε τον Φεβρουάριο του 2025, στο οποίο καθορίστηκαν οι προοπτικές για την ανάπτυξη της βιοοικονομίας, την αξιοποίηση των υποπροϊόντων και των αποβλήτων, την επιτάχυνση της πρόσβασης στα βιοφυτοφάρμακα στην αγορά και τη στήριξη της μετάβασης στη χρήση λιπασμάτων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών από ανακυκλωμένες θρεπτικές ουσίες και χώνευμα από βιοαέριο.

διερευνήσει περαιτέρω επιλογές για την παροχή κινήτρων για τη χρήση βιώσιμης βιομάζας ως πρώτης ύλης.

Στήριξη της κυκλικότητας

Η χημική ανακύκλωση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από παρθένους πόρους ορυκτής προέλευσης για την παραγωγή πλαστικών και την αξιοποίηση των προϊόντων στο τέλος του κύκλου ζωής τους. Για παράδειγμα, η χημική ανακύκλωση μπορεί να είναι ιδιαίτερα επωφελής για τα πλαστικά απόβλητα που είναι δύσκολο να ανακυκλωθούν και δεν είναι κατάλληλα για μηχανική ανακύκλωση ή όταν πρέπει να εκπληρωθούν ειδικές απαιτήσεις ποιότητας. Θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την ανακύκλωση των πλαστικών αποβλήτων και την αύξηση του ανακυκλωμένου περιεχομένου των πλαστικών.

Για την προώθηση της αποτελεσματικής ανάπτυξης της χημικής ανακύκλωσης, η Επιτροπή δρομολογεί τη δημόσια διαβούλευση σχετικά με εκτελεστική πράξη στο πλαίσιο της οδηγίας για τα πλαστικά μίας χρήσης²⁸ για τη θέσπιση σαφούς, επιστημονικά τεκμηριωμένου και τεχνολογικά ουδέτερου πλαισίου σχετικά με την κατανομή του ισοζυγίου μάζας ώστε να λαμβάνεται υπόψη το περιεχόμενο ανακύκλωσης από χημική ανακύκλωση, προκειμένου να δημιουργηθεί μια πρωτοπόρος αγορά που θα επιτρέψει στον τομέα των χημικών προϊόντων να καταστεί πιο κυκλικός. Η έκδοση εκτελεστικής πράξης έχει προγραμματιστεί για το τέταρτο τρίμηνο του 2025.

Η πρόταση πράξης για την κυκλική οικονομία θα αντιμετωπίζει τόσο την πλευρά της προσφοράς όσο και την πλευρά της ζήτησης, δημιουργώντας μια ενιαία αγορά για τα απόβλητα και ενισχύοντας τη χρήση ανακυκλωμένων και δευτερογενών υλικών. Τα παραπάνω αποτελούν σημαντική ευκαιρία για τη χημική βιομηχανία, η οποία διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη διευκόλυνση κυκλικών λύσεων σε όλες τις αξιακές αλυσίδες.

Δέσμευση, χρήση και αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα (CCUS)

Η CCUS είναι μια θεμελιώδης τεχνολογία μηδενικών καθαρών εκπομπών για τη μείωση των εξαρτήσεων από τα ορυκτά καύσιμα και τη συμβολή στην ανθεκτικότητα των ευρωπαϊκών βιομηχανιών, ιδίως εκείνων που είναι δυσκολότερο να εξηλεκτριστούν και παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών, όπως τα χημικά προϊόντα, όπως περιγράφεται στην ανακοίνωση του 2024 για τη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα²⁹. Η CCU μπορεί επίσης να βελτιώσει τη βιομηχανική συμβίωση, συνδέοντας τις πηγές βιομηχανικών εκπομπών με τους προαγοραστές σε όλες τις τοπικές αξιακές αλυσίδες.

Για αυτόν τον σκοπό απαιτείται μια δομημένη προσέγγιση όσον αφορά τον σχεδιασμό των υποδομών, η οποία θα καλύπτει τόσο την πλευρά της ζήτησης όσο και την πλευρά της προσφοράς των δικτύων δεσμευμένου CO₂ και υδρογόνου. Ως πρώτο βήμα, στην κατ' εξουσιοδότηση πράξη στο πλαίσιο της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, η οποία θα αρχίσει να ισχύει σύντομα, περιγράφονται οι υποχρεώσεις των παραγωγών αερίου και πετρελαίου της ΕΕ όσον αφορά την επίτευξη του στόχου της

(²⁸) Οδηγία (ΕΕ) 2019/904 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον (ΕΕ L 155 της 12.6.2019, σ. 1).

(²⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μια φιλόδοξη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα για την ΕΕ [COM(2024) 62 final].

ΕΕ για την αποθήκευση CO₂ έως το 2030. Επιπλέον, η Επιτροπή προτίθεται να καταρτίσει ειδικό νομοθετικό καθεστώς για να διασφαλίσει τη σταδιακή ανάπτυξη αγοράς της ΕΕ για το διοξείδιο του άνθρακα και υποδομές CO₂, δημιουργώντας εμπιστοσύνη και πιο μακροπρόθεσμη προβλεψιμότητα για την ανάπτυξη της αξιακής αλυσίδας.

Για την επιτυχή μετάβαση στη χρήση της CCU απαιτείται επίσης ένα υποστηρικτικό κανονιστικό πλαίσιο. Οι ισχύοντες κανόνες του ΣΕΔΕ δεν αναγνωρίζουν το δεσμευμένο CO₂ σε προϊόντα μη μόνιμης CCU, όπως αυτά που παράγονται από τη χημική βιομηχανία.

Στο πλαίσιο της επανεξέτασης του ΣΕΔΕ του 2026, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τόσο τη σκοπιμότητα της συμπερίληψης της διαχείρισης αποβλήτων³⁰ στο ΣΕΔΕ της ΕΕ όσο και, στο πλαίσιο αυτό, τον καλύτερο τρόπο επιβράβευσης του δεσμευμένου CO₂ σε προϊόντα μη μόνιμης CCU. Επιπλέον, θα αξιολογήσει την περίπτωση των μόνιμων απορροφήσεων άνθρακα για την αντιστάθμιση των υπολειμματικών εκπομπών από τομείς στους οποίους είναι δύσκολη η μείωση των εκπομπών.

Η Επιτροπή:

- Θα θεσπίσει νέα στρατηγική της ΕΕ για τη βιοοικονομία με σκοπό τον καθορισμό ενός οράματος και κατευθύνσεων για την κλιμάκωση της παραγωγής βιώσιμων υλικών βιολογικής προέλευσης, την ανάπτυξη βιοτεχνολογιών, την προώθηση της καινοτομίας και των επενδύσεων σε εφαρμογές υψηλής αξίας, μεταξύ άλλων για τα χημικά προϊόντα (τέταρτο τρίμηνο 2025).
- Θα υποβάλει πρόταση πράξης για την κυκλική οικονομία με σκοπό την αξιοποίηση των αγορών δευτερογενών υλικών και την προώθηση της κυκλικότητας των χημικών προϊόντων (2026).
- Θα στηρίξει την ασφαλή και αποτελεσματική ανάπτυξη της χημικής ανακύκλωσης στο πλαίσιο της οδηγίας για τα πλαστικά μίας χρήσης: δρομολόγηση δημόσιας διαβούλευσης το τρίτο τρίμηνο του 2025 και έκδοση εκτελεστικής πράξης στο πλαίσιο της οδηγίας για τα πλαστικά μίας χρήσης όσον αφορά τη χημική ανακύκλωση (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα αξιολογήσει τη σκοπιμότητα της λογιστικής καταγραφής των εκπομπών από κατάντη προϊόντα μη μόνιμης CCU, στο πλαίσιο της επανεξέτασης του ΣΕΔΕ (δεύτερο/τρίτο τρίμηνο του 2026).
- Θα αναπτύξει οικονομικά κίνητρα για την προώθηση της μετάβασης στη χρήση άνθρακα μη ορυκτής προέλευσης, καθώς και ανανεώσιμου υδρογόνου και υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.
- Θα βελτιώσει το κανονιστικό πλαίσιο για τη δέσμευση, τη μεταφορά, τη χρήση και την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CCUS), μεταξύ άλλων υποβάλλοντας πρόταση για ένα κανονιστικό πλαίσιο για την ανάπτυξη αγορών και υποδομών CO₂ στην ΕΕ.

4. ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

4.1. Πρωτοπόρες αγορές και πράσινη φορολογία

Οι επενδύσεις σε μη ορυκτές πρώτες ύλες και τεχνολογίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών συχνά περιορίζονται από την έλλειψη προαγοραστών, γεγονός που καθιστά δύσκολη για τις πρωτοπόρες εταιρείες την αξιοποίηση της «πράσινης προσαύξησης» και

⁽³⁰⁾ Αποτέφρωση αποβλήτων και άλλες διαδικασίες διαχείρισης αποβλήτων, όπως ιδίως η υγειονομική ταφή, η οποία προκαλεί εκπομπές μεθανίου και διοξειδίου του αζώτου.

την κεφαλαιοποίηση των επενδύσεων. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο της λογικής της επικείμενης μεταρρύθμισης των δημόσιων συμβάσεων, με την πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας θα θεσπιστούν απαιτήσεις της ΕΕ σχετικά με το περιεχόμενο, σύμφωνα με τις διεθνείς νομικές δεσμεύσεις της Ένωσης, καθώς και κριτήρια ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας με στόχο την προώθηση και τη διασφάλιση της καθαρής ευρωπαϊκής προσφοράς ενεργοβόρων προϊόντων και της ευρωπαϊκής ζήτησης για κατάντη βιομηχανίες.

Η φορολογία μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών **για τη χημική βιομηχανία της ΕΕ**. Για τη στήριξη του εν λόγω στόχου, η Επιτροπή πρότεινε τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα φορολογικά κίνητρα για τη στήριξη της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία. Η εν λόγω πρωτοβουλία απευθύνει ένα μήνυμα πολιτικής στις επιχειρήσεις, ενθαρρύνοντάς τις να επιταχύνουν τη μετάβασή τους προς την καθαρή τεχνολογία, την απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Συνιστά τη χορήγηση πιστώσεων φόρου για τους κατασκευαστές καθαρής τεχνολογίας, καθώς και την ταχύτερη απόσβεση για τις βαριές βιομηχανίες, όπως ο τομέας χημικών προϊόντων, όταν επενδύουν σε εξοπλισμό καθαρής τεχνολογίας.

Η Επιτροπή:

- Θα θεσπίσει απαιτήσεις της ΕΕ σχετικά με το περιεχόμενο, καθώς και κριτήρια ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας για την προώθηση πρωτοπόρων αγορών για συγκεκριμένους τομείς στο πλαίσιο της πράξης για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας (τέταρτο τρίμηνο του 2025).

4.2. Καινοτομία

Η καινοτομία είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της χημικής βιομηχανίας. Είναι θεμελιώδους σημασίας για την ανάπτυξη ρηξικέλευθων τεχνολογιών παραγωγής, για παράδειγμα εκείνων που βασίζονται στην πράσινη χημεία, όπως η φωτοχημεία, η ηλεκτροχημεία, καθώς και την ανάπτυξη νέων προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των προηγμένων υλικών. Η καινοτομία ωφελεί επίσης τους μεταγενέστερους χρήστες και τους καταναλωτές παρέχοντας ασφαλέστερες και πιο βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις.

Η ΕΕ παρέχει σημαντική στήριξη στην καινοτομία πρώιμου σταδίου της χημικής βιομηχανίας, από την ανάπτυξη νέων σχεδίων έως πιλοτικά έργα, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ιδίως στο πλαίσιο ευρωπαϊκών συμπράξεων, όπως η κοινή επιχείρηση «Μια Ευρώπη που βασίζεται στην κυκλική βιοοικονομία»³¹ (στο εξής:

⁽³¹⁾ Η κοινή επιχείρηση «Μια Ευρώπη που βασίζεται στην κυκλική βιοοικονομία» (CBE JU) είναι σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ύψους 2 δις. EUR μεταξύ της ΕΕ και της κοινοπραξίας βιομηχανιών βιοπροϊόντων (στο εξής: BIC). Χρηματοδοτεί έργα για την προώθηση ανταγωνιστικών κυκλικών βιομηχανιών βιοπροϊόντων στην ΕΕ των 29. Η CBE JU χρηματοδοτείται από το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 και λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2031.

CBE JU), η Process4Planet³² και η «Innovative Advanced Materials for Europe» (καινοτόμα προηγμένα υλικά για την Ευρώπη) (στο εξής: IAM4EU)³³.

Ωστόσο, η κλιμάκωση καινοτόμων εφαρμογών για βιομηχανική αξιοποίηση εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση. Πρόκειται για ευαίσθητο στάδιο της διαδικασίας καινοτομίας, δεδομένου ότι συνεπάγεται υψηλά επίπεδα επενδύσεων και σημαντική αβεβαιότητα, τόσο όσον αφορά τις τεχνολογικές επιδόσεις όσο και τη μελλοντική χρήση από την αγορά.

Η Επιτροπή θα δημιουργήσει κόμβους καινοτομίας και υποκατάστασης της ΕΕ για την υπέρβαση των φραγμών στην καινοτομία, θα επιταχύνει την ανάπτυξη ασφαλέστερων και πιο βιώσιμων λύσεων και θα διερευνήσει συνεργατικές προσεγγίσεις για την υποκατάσταση στοχευμένων χημικών προϊόντων. Οι εν λόγω κόμβοι, οι οποίοι αξιοποιούν το μοντέλο INCITE, θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις, ιδίως τις ΜΜΕ, στην ανίχνευση των προοπτικών, στον εντοπισμό και την αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων, στην προώθηση εταιρικών σχέσεων και στην ανταλλαγή γνώσεων. Τα **ασφαλή και βιώσιμα χημικά προϊόντα εκ σχεδιασμού** (στο εξής: SSbD) θα ενσωματωθούν στους κόμβους καινοτομίας, παρέχοντας τεχνική καθοδήγηση από την καινοτομία πρώιμου σταδίου. Το πλαίσιο SSbD θα προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ σχεδιαστών προϊόντων, χημικών εταιρειών, επιστημόνων και ερευνητικών οργανισμών. Η Επιτροπή θα διευκολύνει την πρόσβαση στις απαραίτητες ψηφιακές και υλικές υποδομές για την ανάπτυξη, τη δοκιμή και την επέκταση των καινοτομιών SSbD.

Οι εν λόγω κόμβοι θα διερευνήσουν επίσης συνεργατικές προσεγγίσεις για την υποκατάσταση στοχευμένων χημικών προϊόντων και θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν ένα δίκτυο κέντρων υποκατάστασης της ΕΕ για την παροχή εξατομικευμένης τεχνικής, επιστημονικής και οικονομικής στήριξης σε εταιρείες, ιδίως ΜΜΕ, που επιδιώκουν την υποκατάσταση επικίνδυνων ουσιών με ασφαλέστερες εναλλακτικές λύσεις.

Η αναθεωρημένη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με το πλαίσιο για το πλαίσιο για χημικά προϊόντα SSbD (2025) θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της χημικής βιομηχανίας της ΕΕ, καθιστώντας αποδοτικότερη τη διαδικασία καινοτομίας προς ασφαλέστερες και πιο βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις. Τα προγράμματα «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2025-2027 θα παράσχουν περίπου 120 εκατ. EUR για τη στήριξη της ανάπτυξης, και της επιτάχυνσης της ανακάλυψης, η οποία καθίσταται περαιτέρω δυνατή μέσω της ΤΝ και της ψηφιοποίησης, εναλλακτικών λύσεων αντί των ουσιών που προκαλούν ανησυχία.

Η Επιτροπή θα αναπτύξει **κοινή πλατφόρμα δεδομένων για τα χημικά προϊόντα** στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «μία ουσία, μία αξιολόγηση», με σκοπό την απλούστευση και τη βελτίωση της διαφάνειας της πρόσβασης σε χημικά δεδομένα.

(³²) Στόχος της εταιρικής σχέσης «Processes4Planet» (στο εξής: P4Planet) είναι ο μετασχηματισμός των μεταποιητικών βιομηχανιών της ΕΕ, προκειμένου να επιτευχθεί κυκλικότητα και συνολική κλιματική ουδετερότητα σε επίπεδο ΕΕ έως το 2050 και, παράλληλα, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Η P4Planet είναι σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που συστάθηκε μεταξύ της A.SPIRE (ως του ιδιωτικού φορέα) και της Επιτροπής στο πλαίσιο της ομάδας 4 (Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα) του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». <https://www.aspire2050.eu/p4planet/about-p4planet>.

(³³) «Innovative Advanced Materials for Europe» (καινοτόμα προηγμένα υλικά για την Ευρώπη) (IAM4EU), σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2025-2027, με στόχο την ενίσχυση της καινοτομίας προηγμένων υλικών, που καλύπτει την παραγωγή, τις διαδικασίες και τη βιωσιμότητα.

Η επικείμενη πράξη για τα προηγμένα υλικά που θα εκδοθεί το 2026 θα τονώσει και θα επιβραβεύσει επίσης την καινοτομία στον τομέα των χημικών προϊόντων. Τα προηγμένα υλικά παρέχουν καινοτόμες λύσεις για μια πιο αποδοτική, βιώσιμη και ανταγωνιστική βιομηχανία. Η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση πράξης για τα προηγμένα υλικά με την οποία θεσπίζεται ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη στήριξη ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας, από την έρευνα και την ανάπτυξη και τις νεοφυείς επιχειρήσεις έως την παραγωγή και την εγκατάσταση, καθώς και για την τόνωση και την επιβράβευση της καινοτομίας στον τομέα των χημικών προϊόντων.

Επικαιροποιημένες αξιολογήσεις χημικής ασφάλειας

Η καινοτομία διαδραματίζει επίσης καίριο ρόλο στην προώθηση της χημικής ασφάλειας, βελτιώνοντας τη διαχείριση των χημικών κινδύνων και στηρίζοντας την ανάπτυξη ασφαλέστερων χημικών προϊόντων. Η ενίσχυση της συνεργασίας σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα των χημικών προϊόντων είναι επίσης απαραίτητη για την τόνωση της καινοτομίας στην αξιολόγηση του χημικού κινδύνου. Η σύμπραξη για την αξιολόγηση των κινδύνων από χημικές ουσίες (στο εξής: PARC) είναι η εμβληματική πρωτοβουλία της ΕΕ στον συγκεκριμένο τομέα. Φέρνει σε επαφή υπουργεία, εθνικούς οργανισμούς δημόσιας υγείας και αξιολόγησης κινδύνων, ερευνητικούς οργανισμούς και την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Οι μεθοδολογίες νέας προσέγγισης (στο εξής: ΜΝΟ) ή οι προσεγγίσεις δοκιμών χωρίς τη χρήση ζώων προσφέρουν σύγχρονα επιστημονικά τεκμηριωμένα εργαλεία για την παροχή πληροφοριών για την αξιολόγηση του χημικού κινδύνου. Είναι καίριας σημασίας για την επιτάχυνση των αξιολογήσεων κινδύνου και την κάλυψη των κενών πληροφόρησης και αποτελούν οικονομικά αποδοτικά εργαλεία. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για τον εκσυγχρονισμό των χημικών δοκιμών και την επιτάχυνση της μετάβασης σε προσεγγίσεις χωρίς τη χρήση ζώων. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «μία ουσία, μία αξιολόγηση», η Επιτροπή θα δρομολογήσει κοινή πλατφόρμα δεδομένων για τα χημικά προϊόντα με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης σε χημικά δεδομένα. Παράλληλα, η Επιτροπή θα παρουσιάσει χάρτη πορείας για τη σταδιακή κατάργηση των δοκιμών σε ζώα για τις αξιολογήσεις χημικής ασφάλειας έως το 2026. Θα συνεργαστεί στενά με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την προώθηση εναλλακτικών μεθόδων, την αποφυγή περιττών δοκιμών και τη μείωση του κόστους των δοκιμών. Στον χάρτη πορείας θα περιγράφονται οι ανάγκες ανάπτυξης και επικύρωσης μεθόδων δοκιμής για μεθόδους χωρίς τη χρήση ζώων, σύμφωνα με το αίτημα του Συμβουλίου.

Η Επιτροπή:

- Θα επιταχύνει και θα κλιμακώσει την χημική καινοτομία με τη χρήση εθελοντικών κόμβων καινοτομίας χημικών προϊόντων της ΕΕ (πρώτο τρίμηνο του 2026).
- Θα υποβάλει πρόταση πράξης για τα προηγμένα υλικά με σκοπό την τόνωση και την επιβράβευση της καινοτομίας στον τομέα των χημικών προϊόντων (τέταρτο τρίμηνο του 2026).
- Θα αναπτύξει κοινή πλατφόρμα δεδομένων για τα χημικά προϊόντα, όπως ορίζεται στη δέσμη μέτρων «μία ουσία, μία αξιολόγηση».
- Θα παρουσιάσει χάρτη πορείας για τη σταδιακή κατάργηση των δοκιμών σε ζώα (πρώτο τρίμηνο του 2026).

5. ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η απλούστευση βρίσκεται στο επίκεντρο του κανονιστικού θεματολογίου της Επιτροπής, με σαφή στόχο τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης για τις επιχειρήσεις κατά 25 % και για τις ΜΜΕ κατά 35 % έως το τέλος της θητείας της παρούσας Επιτροπής.

5.1. «Omnibus απλούστευσης»

Η Επιτροπή έχει θεσπίσει μέχρι στιγμής πέντε «δέσμες μέτρων omnibus απλούστευσης» το 2025 για τον εξορθολογισμό των κανόνων και τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης για τις βιομηχανίες της ΕΕ. Ορισμένες από τις προτάσεις αυτές, ιδίως εκείνες που περιλαμβάνονται στην «πρώτη δέσμη μέτρων omnibus απλούστευσης» της 26 Φεβρουαρίου 2025, αφορούν άμεσα τη χημική βιομηχανία της ΕΕ³⁴. Η «πέμπτη δέσμη μέτρων omnibus απλούστευσης» της 17 Ιουνίου 2025 αφορά πτυχές της άμυνας και ενισχύει τη δυνατότητα των κρατών μελών να εξαιρούν χημικές ουσίες, υπό καθαρή μορφή, σε μείγμα ή σε αντικείμενο, όταν αυτό είναι αναγκαίο για λόγους άμυνας.

Την ημέρα του παρόντος σχεδίου δράσης, η Επιτροπή υποβάλει πρόταση, ως πρώτο βήμα, «έκτης δέσμης μέτρων omnibus απλούστευσης», με ιδιαίτερη έμφαση στα χημικά προϊόντα της ΕΕ και στη σχετική νομοθεσία: τον κανονισμό για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία³⁵ (CLP), τον κανονισμό για τα προϊόντα λίπανσης³⁶ και τον κανονισμό για τα καλλυντικά προϊόντα³⁷. Η πρόταση απλουστεύει τους διάφορους κανόνες του *κεκτημένου* στον τομέα των χημικών προϊόντων, διασφαλίζοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα, η πρόταση αναθεωρεί τις διατάξεις σχετικά με τα υποχρεωτικά μεγέθη γραμματοσειράς και την απόσταση μεταξύ γραμμών για την επισήμανση επικίνδυνων χημικών ουσιών βάσει του κανονισμού CLP, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι χημικές εταιρείες μπορούν να κοινοποιούν αποτελεσματικά πληροφορίες σχετικά με ουσίες και μείγματα. Η πρόταση αυτή θα οδηγήσει σε εκτιμώμενη εξοικονόμηση τουλάχιστον 363 εκατ. EUR ετησίως για τη χημική βιομηχανία.

Πέρα από τη σημερινή δέσμη μέτρων omnibus απλούστευσης, η Επιτροπή θα απλουστεύσει περαιτέρω τη νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με τη χημική βιομηχανία της ΕΕ. Το τέταρτο τρίμηνο του 2025, η Επιτροπή θα εγκρίνει μια άλλη πρόταση omnibus με στόχο τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης στην περιβαλλοντική νομοθεσία, η οποία θα αφορά επίσης τη χημική βιομηχανία της ΕΕ.

Επίσης, η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση, έως το τέλος του έτους, δέσμης μέτρων omnibus απλούστευσης που θα διευκολύνει τον βιολογικό έλεγχο στη γεωργία. Ορισμένες

(³⁴) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2006/43/ΕΚ, 2013/34/ΕΕ, (ΕΕ) 2022/2464 και (ΕΕ) 2024/1760 όσον αφορά ορισμένες απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας και απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας από τις εταιρείες [COM(2025) 81 final].

(³⁵) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων (ΕΕ L 353 της 31.12.2008, σ. 1).

(³⁶) Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη διάθεση προϊόντων λίπανσης της ΕΕ στην αγορά (ΕΕ L 170 της 25.6.2019, σ. 1).

(³⁷) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για τα καλλυντικά προϊόντα (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 59).

πτυχές, όπως η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά για τα βιοφυτοφάρμακα, θα είναι επίσης σημαντικές για τη χημική βιομηχανία.

Ταξινόμηση

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της «πρώτης δέσμης μέτρων omnibus απλούστευσης», η Επιτροπή θα θεσπίσει σύντομα αναθεωρημένα κριτήρια «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης στο πλαίσιο της ταξινόμησης όσον αφορά τις βιώσιμες επενδύσεις. Ειδικότερα, θα αποφασηθεί και θα περιορίσει το πεδίο εφαρμογής του προσαρτήματος Γ των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων της ταξινόμησης για το κλίμα και το περιβάλλον^{38 39} όσον αφορά τις καλυπτόμενες ουσίες. Με αυτόν τον τρόπο θα μειωθεί σημαντικά η επιβάρυνση για την απόδειξη της ευθυγράμμισης με την ταξινόμηση και θα διευκολυνθεί η πρόσβαση σε βιώσιμη χρηματοδότηση.

5.2. Στοχευμένη αναθεώρηση του κανονισμού REACH

Ο κανονισμός για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH)⁴⁰ αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της νομοθεσίας της ΕΕ για τη ρύθμιση των χημικών προϊόντων. Ο κανονισμός REACH συνέβαλε σημαντικά στην αύξηση των γνώσεων σχετικά με τα χημικά προϊόντα μέσω της καταχώρισης και της αξιολόγησης, καθώς και στην αντιμετώπιση του κινδύνου που ενέχουν ορισμένα χημικά προϊόντα μέσω αδειοδοτήσεων και περιορισμών. Ωστόσο, ορισμένες διαδικασίες στο πλαίσιο του κανονισμού REACH έχουν αποδειχθεί επαχθείς για τις εταιρείες, ιδίως τις ΜΜΕ.

Έως το τέλος του 2025, η Επιτροπή θα εγκρίνει πρόταση για στοχευμένη αναθεώρηση του κανονισμού REACH με σκοπό την απλούστευση των κανόνων και την επιτάχυνση των διαδικασιών για τη βιομηχανία, λαμβανομένων υπόψη των ζητημάτων ανταγωνιστικότητας, ασφάλειας, προστασίας και βιωσιμότητας και, παράλληλα,

(³⁸) Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2023/2486 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2023, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τον καθορισμό τεχνικών κριτηρίων ελέγχου για τον προσδιορισμό των προϋποθέσεων υπό τις οποίες μια οικονομική δραστηριότητα θεωρείται ότι συμβάλλει σημαντικά στη βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων, στη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, στην πρόληψη και στον έλεγχο της ρύπανσης ή στην προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, και για τον προσδιορισμό του κατά πόσον η εν λόγω οικονομική δραστηριότητα δεν βλάπτει σημαντικά οποιονδήποτε από τους άλλους περιβαλλοντικούς στόχους, και για την τροποποίηση του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2021/2178 της Επιτροπής όσον αφορά ειδικές δημοσιοποιήσεις για τις εν λόγω οικονομικές δραστηριότητες.

(³⁹) Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2139 της Επιτροπής, της 4ης Ιουνίου 2021, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τη θέσπιση τεχνικών κριτηρίων ελέγχου για τον προσδιορισμό των προϋποθέσεων υπό τις οποίες μια οικονομική δραστηριότητα θεωρείται ότι συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής ή στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και για τον προσδιορισμό του κατά πόσον αυτή η οικονομική δραστηριότητα δεν βλάπτει σημαντικά οποιονδήποτε από τους άλλους περιβαλλοντικούς στόχους (ΕΕ L 442 της 9.12.2021, σ. 1).

(⁴⁰) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 1).

διασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος⁴¹.

5.3. Ο κανονισμός για τον ECHA

Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει αυτόνομο κανονισμό για τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων (στο εξής: ECHA) με σκοπό την ενίσχυση της διακυβέρνησής του και την αύξηση της βιωσιμότητας του μοντέλου χρηματοδότησής του. Στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα στον ECHA να ασκεί αποτελεσματικά τις επεκτεινόμενες αρμοδιότητές του, να ενισχυθεί η ικανότητα του ECHA να εκδίδει έγκαιρες και συνεκτικές επιστημονικές γνώμες, βοηθώντας τις εταιρείες να καταρτίζουν σχέδια με μεγαλύτερη επενδυτική βεβαιότητα. Η απλούστευση του μοντέλου χρηματοδότησης θα ενισχύσει την επιχειρησιακή ευελιξία του ECHA και θα μειώσει τη διοικητική επιβάρυνση. Η βελτίωση της αποδοτικότητας θα επιτρέψει επίσης στον ECHA να παρέχει καλύτερες υπηρεσίες στις επιχειρήσεις, ιδίως στις ΜΜΕ, μειώνοντας έτσι το κόστος συμμόρφωσής τους.

5.4. Παροχή σαφήνειας σχετικά με τις PFAS

Η επιστημονική αξιολόγηση του γενικού περιορισμού των PFAS⁴² από τις επιτροπές του ECHA βρίσκεται σε εξέλιξη και έχει προγραμματιστεί να ολοκληρωθεί το 2026. Η Επιτροπή δεσμεύεται να υποβάλει πρόταση το συντομότερο δυνατόν μετά τη λήψη της γνώμης του ECHA, με γενικό στόχο την ελαχιστοποίηση των εκπομπών PFAS.

Η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο απαγόρευσης των PFAS στις καταναλωτικές χρήσεις, όπως τα καλλυντικά, τα υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα και τα ρούχα εξωτερικού χώρου. Όταν δεν υπάρχουν επαρκείς εναλλακτικές λύσεις όσον αφορά τις επιδόσεις και την ασφάλεια, μπορεί να επιτρέπεται η συνέχιση της χρήσης PFAS σε βιομηχανικές εφαρμογές για εφαρμογές ζωτικής σημασίας, όπως η υγεία, η άμυνα, οι ημιαγωγοί και άλλοι στρατηγικοί τομείς⁴³, υπό αυστηρές προϋποθέσεις έως ότου βρεθούν αποδεκτά υποκατάστατα. Οι παρεκκλίσεις για χρήσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από απαιτήσεις για τη μείωση των εκπομπών σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής, ώστε να περιορίζεται η έκλυση ρύπων στο περιβάλλον και από σαφή κίνητρα για καινοτομία.

Η Επιτροπή θα στηρίζει τις προσπάθειες του κλάδου για τον μετριασμό και την αποκατάσταση, την επίτευξη αυξημένης ανθεκτικότητας των υδάτων, την ενίσχυση της υγείας των ωκεανών⁴⁴ και την αντιμετώπιση της ρύπανσης των υδάτων, του εδάφους και του αέρα.

Για να στηρίξει τη μετάβαση από τις PFAS, η Επιτροπή ακολουθεί ολοκληρωμένη στρατηγική που συνδυάζει τη ρύθμιση με άλλα μέτρα. Τα εν λόγω μέτρα θα περιλαμβάνουν στοχευμένες επενδύσεις στην έρευνα, την καινοτομία για ασφαλείς και βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις και τον ενισχυμένο συντονισμό μεταξύ των θεσμικών

⁽⁴¹⁾ Βλ. επίσης την ανακοίνωση Omnibus για την αμυντική ετοιμότητα [COM(2025) 820 final].

⁽⁴²⁾ Τον Ιανουάριο του 2023 πέντε εθνικές αρχές (Δανία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Σουηδία και Νορβηγία) υπέβαλαν στον ECHA φάκελο επιβολής περιορισμών για όλες τις PFAS.

⁽⁴³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Αρχές και κριτήρια καθοδήγησης για την έννοια της ουσιώδους χρήσης στην ενωσιακή νομοθεσία περί χημικών προϊόντων (C/2024/2894).

⁽⁴⁴⁾ Βλ. το Ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς [COM(2025) 281 final, σ. 8].

οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών, δίκτυα εμπειρογνομόνων για την ανταλλαγή γνώσεων και λύσεων. Οι κόμβοι καινοτομίας της ΕΕ θα δώσουν προτεραιότητα στη δράση για την εξεύρεση ασφαλών και βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων αντί των PFAS.

Η Επιτροπή θα προωθήσει τη μετάβαση από τις PFAS σε ασφαλέστερες εναλλακτικές λύσεις⁴⁵. Η ΕΕ πρέπει να καταβάλει αποφασιστικές προσπάθειες για τον καθαρισμό χώρων που έχουν ήδη ρυπανθεί έντονα από τέτοιες ουσίες. Ο καθαρισμός θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», με τη διάθεση δημόσιου χρήματος για τον καθαρισμό ορφανών χώρων διάθεσης αποβλήτων, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν μπορεί να βρεθεί υπεύθυνος φορέας. Μολονότι οι προσπάθειες αποκατάστασης είναι πολύ δαπανηρές, η έρευνα και η καινοτομία μπορούν να μειώσουν σημαντικά το κόστος αυτό μέσω καινοτόμων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών βιολογικής βάσης, οι οποίες θα προωθηθούν στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη βιοοικονομία.

Θα αναπτυχθεί ένα νέο πλαίσιο παρακολούθησης των PFAS σε επίπεδο ΕΕ για τη συγκέντρωση πληροφοριών, τον εντοπισμό κομβικών σημείων ρύπανσης, την ανάδειξη επιτυχημένων πρακτικών αποκατάστασης και τη συλλογή δεδομένων από τη σχετική νομοθεσία. Η Επιτροπή θα διερευνήσει τρόπους για την καλύτερη δυνατή ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και της επικοινωνίας σχετικά με τη ρύπανση και την υποκατάσταση των PFAS και θα δρομολογήσει διάλογο με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών για τη στήριξη μιας ολιστικής θεώρησης των προκλήσεων ρύπανσης που σχετίζονται με τις PFAS. Επίσης, για την αντιμετώπιση της παλαιάς ρύπανσης, η Επιτροπή θα επιδιώξει τη δημιουργία πρωτοβουλίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη τεχνολογικής προόδου όσον αφορά εφικτές και οικονομικά προσιτές μεθόδους για τον εντοπισμό και την αποκατάσταση των PFAS.

5.5. Ασφάλεια και υγεία στην εργασία

Η ασφάλεια και η υγεία στην εργασία είναι ουσιαστικής σημασίας όχι μόνο για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, αλλά και για την τόνωση της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε όλους τους κλάδους παραγωγής. Η ασφάλεια και η υγεία στην εργασία επιτυγχάνονται, μεταξύ άλλων, μέσω της θέσπισης ορίων επαγγελματικής έκθεσης σε επίπεδο ΕΕ βάσει της οδηγίας για τους καρκινογόνους, τους μεταλλαξιογόνους παράγοντες και τις τοξικές στην αναπαραγωγή ουσίες⁴⁶ και βάσει της οδηγίας για τους χημικούς παράγοντες⁴⁷.

Η Επιτροπή:

- Θα εγκρίνει πρόταση Omnibus για τη χημική βιομηχανία (τρίτο τρίμηνο του 2025).

(⁴⁵) Βλ. επίσης την Ευρωπαϊκή στρατηγική για την ανθεκτικότητα των υδάτων [COM(2025) 280 final], σ. 5-6.

(⁴⁶) Οδηγία 2004/37/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες κατά την εργασία (έκτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου) (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 50).

(⁴⁷) Οδηγία 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου, της 7ης Απριλίου 1998, για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων κατά την εργασία από κινδύνους οφειλομένους σε χημικούς παράγοντες (14η ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ) (ΕΕ L 131 της 5.5.1998, σ. 11).

- Θα τροποποιήσει τα κριτήρια «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης στο πλαίσιο του κανονισμού για την ταξινόμηση (τρίτο τρίμηνο του 2025).
- Θα εγκρίνει πρόταση για στοχευμένη αναθεώρηση του κανονισμού REACH (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα εγκρίνει πρόταση για τον βασικό κανονισμό ECHA (τρίτο τρίμηνο του 2025).
- Θα θεσπίσει δέσμη μέτρων omnibus απλούστευσης για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα και θα επιταχύνει την πρόσβαση στην αγορά για τα βιοφυτοφάρμακα (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα εγκρίνει πρόταση για τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης στην περιβαλλοντική νομοθεσία (Omnibus για το περιβάλλον) (τέταρτο τρίμηνο του 2025).
- Θα υποβάλει πρόταση περιορισμού των PFAS στο πλαίσιο του κανονισμού REACH με βάση τη γνώμη του ECHA σχετικά με τον φάκελο «καθολικού» περιορισμού των PFAS.
- Θα αναπτύξει πλαίσιο παρακολούθησης των PFAS σε επίπεδο ΕΕ για τη συγκέντρωση δεδομένων, καθώς και για την προώθηση πρακτικών, επιστημονικά τεκμηριωμένων λύσεων για βιώσιμη μετάβαση από τον ενωσιακό κλάδο παραγωγής (τέταρτο τρίμηνο του 2026).
- Θα δρομολογήσει διάλογο με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών για την υποστήριξη μιας ολιστικής θεώρησης των προκλήσεων που σχετίζονται με τη ρύπανση από PFAS (δεύτερο τρίμηνο του 2026).

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η επιτυχής εφαρμογή του παρόντος σχεδίου δράσης θα απαιτήσει συντονισμένη προσπάθεια από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των κρατών μελών, της βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών. Θα είναι σημαντικό να συνεργαστούμε για τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την προώθηση των επενδύσεων στην απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές και την καινοτομία, τη μείωση των εξαρτήσεων του τομέα και την παροχή πρόσβασης στους πόρους που απαιτούνται για τη μετάβαση σε ένα πιο ανταγωνιστικό και βιώσιμο μέλλον.

Η Επιτροπή δεσμεύεται να συνεργαστεί στενά με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για να διασφαλίσει την αποτελεσματική υλοποίηση του παρόντος σχεδίου δράσης και την επίτευξη των στόχων του. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα διατηρήσει στενό διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη, θα παρακολουθεί τα αποτελέσματα του παρόντος σχεδίου δράσης και θα διασφαλίσει την ταχεία υλοποίησή του.

Με τον τρόπο αυτό, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η χημική βιομηχανία της ΕΕ εξακολουθεί να διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην οικονομία και την κοινωνία της ΕΕ, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων της ΕΕ.
